

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/97/2003

PREFERENCJE PARTYJNE W CZERWCU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, CZERWIEC 2003

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Gdyby wybory parlamentarne odbywały się na tydzień przed referendum w sprawie wstąpienia Polski do Unii Europejskiej, udział w nich wzięłoby - według własnych deklaracji - 60% ankietowanych, czyli o 5 punktów więcej niż w maju i 8 punktów więcej niż w kwietniu. Zbliżający się termin referendum akcesyjnego, a przede wszystkim poprzedzająca je kampania, najwyraźniej ożywiają w Polakach uczucia obywatelskie i motywują ich także do zapowiadania liczniejszego udziału w hipotetycznych wyborach do Sejmu i Senatu.

W czerwcu¹ najwięcej głosów potencjalnych wyborców mających sprecyzowane sympatie polityczne uzyskał SLD - 21%. Od ostatniego sondażu odsetek zwolenników Sojuszu pozostał bez zmian. Można zatem stwierdzić, że w tym miesiącu została zahamowana utrzymująca się od początku roku tendencja do systematycznego obniżania się notowań tej partii. Na współrządzającą UP chce oddać swój głos 5% wyborców mających określone preferencje partyjne (o 1 punkt więcej niż przed miesiącem).

W czerwcu nieco wyrównały się siły wśród partii zajmujących kolejne miejsca naszego rankingu. PiS nie jest już tak wyraźnym liderem wśród ugrupowań opozycyjnych, choć nadal jest spośród nich najczęściej akceptowane. W tym miesiącu poparcie dla PiS zadeklarowało 16% uczestników wyborów mających określone preferencje partyjne (o 2 punkty mniej niż w maju). Samoobronę popiera 14% tej grupy badanych, nieznacznie więcej (o 1 punkt procentowy) niż w poprzednim sondażu. Taki sam (1-punktowy) wzrost odnotowaliśmy w przypadku PO, na którą w czerwcu chce głosować 13% wyborców o sprecyzowanych sympatiach politycznych. Co dziesiąty głosujący (10%) poparłby PSL. Notowania tego ugrupowania wzrosły o 3 punkty procentowe i jest to w tym miesiącu najwyraźniejsza zmiana (choć - co trzeba dodać - poprzedzona wyjątkowym obniżeniem się

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (157) przeprowadzono w dniach 29 maja - 1 czerwca 2003 roku na liczącej 1260 osób reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

notowań). Nieco zmalało natomiast (o 2 punkty) poparcie dla LPR, czyli ugrupowania najwyraźniej sprzeciwiającego się wstąpieniu naszego kraju do UE. Na tydzień przed referendum chęć głosowania na LPR zadeklarowało 8% wyborców mających sprecyzowane sympatie polityczne.

Pozostałe ugrupowania nie przekroczyłyby wyborczego progu. Na UW chce głosować 4% potencjalnych wyborców o określonych sympatiach, tyle samo poparłoby KPEiR. Takie partie jak UPR, RS i ZChN mogłyby liczyć w tym miesiącu na głos co setnego wyborcy.

Tabela 1

Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?	Odpowiedzi osób deklarujących wzięcie udziału w potencjalnych wyborach i mających sprecyzowane sympatie polityczne*									
	IX 2002	X 2002	XI 2002	XII 2002	I 2003	II 2003	III 2003	IV 2003	V 2003	VI 2003
	w procentach									
Sojusz Lewicy Demokratycznej	34	36	30	33	30	28	26	24	21	21
Prawo i Sprawiedliwość	12	12	13	12	13	12	16	10	18	16
Samoobrona RP	14	11	13	12	11	16	14	17	13	14
Platforma Obywatelska RP	10	12	10	10	11	10	13	14	12	13
Polskie Stronnictwo Ludowe	8	9	9	11	9	8	8	9	7	10
Liga Polskich Rodzin	7	8	11	10	8	12	6	9	10	8
Unia Pracy	5	3	3	2	5	3	3	3	4	5
Unia Wolności	2	3	4	3	5	3	5	4	6	4
Krajowa Partia Emerytów i Rencistów	2	2	2	2	2	2	3	2	3	4
Ruch Społeczny / RS AWS	1	1	2	1	0	1	1	2	0	1
Unia Polityki Realnej	1	0	2	1	1	1	2	2	2	1
Zjednoczenie Chrześcijańsko-Narodowe	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1
Partia Ludowo-Demokratyczna	0	1	0	0	2	0	1	0	1	0
Polska Partia Socjalistyczna	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Stronnictwo Konserwatywno-Ludowe - RNP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Inne partie	2	2	2	2	2	2	1	3	3	2
N=	560	597	499	417	439	429	426	465	497	527

***Uwaga:** W tabeli nie uwzględniono odpowiedzi „trudno powiedzieć”. Wielkość poparcia dla poszczególnych ugrupowań jest procentowana do tej grupy wyborców, którzy po pierwsze - chcą uczestniczyć w wyborach, po drugie - wiedzą, na kogo będą głosować.

Obraz sytuacji na polskiej scenie politycznej także w tym miesiącu byłby niepełny, gdybyśmy pominęli grupę ankietowanych, którzy interesują się życiem politycznym i chcą w nim brać aktywny udział jako obywatele i wyborcy, ale wśród podmiotów politycznych działających na naszej scenie nie znajdują żadnego, któremu mogliby udzielić poparcia. Od trzech miesięcy odsetek odpowiedzi „trudno powiedzieć” bije kolejne rekordy. W czerwcu aż 30% respondentów, którzy deklarują, że wezmą udział w wyborach (o 1 punkt więcej niż w maju, o 3 punkty więcej niż w kwietniu i aż o 11 punktów więcej niż w marcu), nie wie, na kogo oddać swój głos.

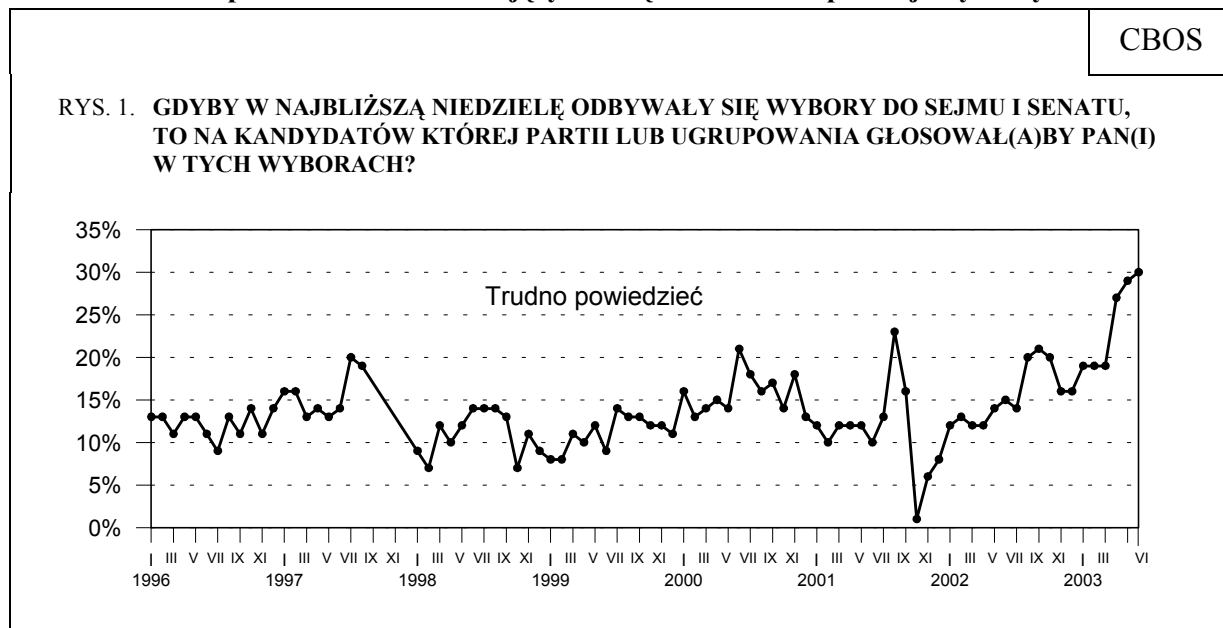
Tabela 2

Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?	Odpowiedzi osób deklarujących wzięcie udziału w potencjalnych wyborach												
	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI
	2002						2003						
	w procentach												
Trudno powiedzieć	15	14	20	21	20	16	16	19	19	19	27	29	30

Po raz kolejny możemy powtórzyć, iż jeszcze nigdy w historii naszych badań sondujących poparcie dla partii politycznych odsetek odpowiedzi „trudno powiedzieć” nie był wśród potencjalnych wyborców tak wysoki. Żeby uzmysłowić przewagę odpowiedzi „trudno powiedzieć” (30%) przytoczymy dane dotyczące poparcia dla partii wśród ogółu respondentów deklarujących chęć udziału w wyborach, tzn. uwzględniając także wyborców niemających sprecyzowanych sympatii partyjnych. Przy tej samej podstawie procentowania najbardziej popularne ugrupowanie, czyli SLD, otrzymałoby głosy zaledwie 15% wyborców, PiS - 11%, a Samoobrona 10%. Poparcie dla pozostałych ugrupowań przy tej stopie procentowania byłoby już jednocyfrowe - na PO oddałoby swój głos 9% zadeklarowanych wyborców, na PSL 7%, a na LPR - 6% (UP - 4%, UW i KPEiR po 3%, UPR i ZChN po 1%). Widać zatem, że liczba ankietowanych starających się zachować postawę obywatelską i deklarujących chęć udziału w wyborach, ale nieumiejących wybrać lub odrzucających

wszystkie ugrupowania istniejące na naszej scenie, jest już dwukrotnie wyższa niż poparcie dla najczęściej popieranego SLD. Patrząc inaczej można powiedzieć, że w czerwcu odsetek odpowiedzi „trudno powiedzieć” jest taki sam jak łączne poparcie dla PiS, Samoobrony i PO - trzech najbardziej liczących się partii opozycji.

Odpowiedzi osób deklarujących wzięcie udziału w potencjalnych wyborach

★

★

★

Na tydzień przed terminem referendum unijnego odnotowaliśmy znaczący wzrost deklaracji udziału w ewentualnych wyborach parlamentarnych. Mobilizacja wyborców związana przede wszystkim z referendum akcesyjnym stwarza wyjątkową sytuację polityczną, dlatego trudno przesądzić, jak będzie się kształtował układ sił na naszej scenie w najbliższej przyszłości. Zwiększenie liczby deklaracji udziału w wyborach wpłynęło na zahamowanie tendencji spadkowej najważniejszego ugrupowania koalicji rządzącej, czyli SLD. W stosunku do poprzedniego pomiaru nieznacznie zyskały UP, Samoobrona i PO,

a w relatywnie największym stopniu - PSL. Minimalnie pogorszyły się natomiast notowania LPR i PiS, chociaż to ostatnie ugrupowanie nie utraciło pozycji lidera wśród partii opozycyjnych. Warto zauważyć, że przedreferendalny wzrost deklaracji udziału w wyborach nie oznacza zwiększenia się liczby eurosceptyków, przynajmniej takich, którzy jednocześnie popierają LPR.

Wzrost odsetka osób deklarujących udział w wyborach wpłynął także na dalsze zwiększenie się wciąż rekordowego odsetka niezdecydowanych, jak głosować w ewentualnych wyborach parlamentarnych. Może to oznaczać zarówno wzrost liczby osób kontestujących nasz system partyjny i mających poczucie, że nie ma na kogo głosować, jak i zwiększenie liczby badanych nieumiejących się zdecydować, którą partię poprzeć w wyborach. Mówiąc obrazowo, nadal najsilniejszą pozycję na naszej scenie politycznej miałyby partia „Trudno powiedzieć”, która zdobyłaby dwa razy więcej głosów niż SLD, a jednocześnie uzyskałaby poparcie tylu wyborców, ilu głosowałoby łącznie na trzy najbardziej liczące się partie opozycji - PiS, Samoobronę i PO.

Opracował

Krzysztof PANKOWSKI

A N E K S

Tabela 1. Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to czy wziął(ę)by Pan(i) w nich udział? 1 - Na pewno wziął(ę)bym w nich udział; 2 - Nie wiem, czy wziął(ę)bym w nich udział; 3 - Na pewno nie wziął(ę)bym w nich udziału

	(%)			
	1	2	3	Liczba osób
Ogółem	60	18	22	1260
Płeć				
Mężczyźni	64	16	20	602
Kobiety	56	20	23	658
Wiek				
18-24 lat	50	25	25	190
25-34	52	24	24	222
35-44	63	19	19	210
45-54	66	16	18	259
55-64	70	14	15	144
65 lat i więcej	59	14	28	234
Miejsce zamieszkania				
Wieś	58	20	22	480
Miasto do 20 tys.	67	19	14	122
20-100 tys.	59	19	22	267
101-500 tys.	58	16	26	233
501 tys. i więcej mieszk.	65	17	18	158
Wykształcenie				
Podstawowe	57	18	25	378
Zasadnicze zawodowe	57	20	24	352
Średnie	61	21	19	404
Wyższe	75	10	15	126
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	77	14	9	93
Prac. umysł. niż. szczebla	68	14	18	93
Pracownicy fiz.- umysł.	60	22	18	91
Robotnicy wykwalifikowani	62	17	21	108
Robotnicy niewykwalifik.	47	17	37	55
Rolnicy	65	25	10	73
Pracujący na własny rach.	48	26	26	48
Bierni zawodowo				
Renciści	55	18	27	148
Emeryci	65	13	22	252
Uczniowie i studenci	53	28	19	98
Bezrobotni	50	22	27	141
Gospodynie domowe i inni	54	19	27	61
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	62	21	17	168
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	66	16	18	100
sekt. pryw. poza rolnict.	62	15	23	224
prywatnym gosp. rolnym	62	24	14	80
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	62	21	17	138
300-399	57	22	21	111
400-599	60	22	19	195
600-800	63	16	21	207
Powyżej 800 zł	71	14	15	187
Ocena własnych war. mater.				
Złe	58	19	22	418
Średnie	58	20	22	564
Dobre	65	14	21	278
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	49	21	30	80
Raz w tygodniu	66	19	16	617
1-2 razy w miesiącu	55	20	25	173
Kilka razy w roku	60	19	22	241
W ogóle nie uczestniczy	48	14	38	146
Poglądy polityczne				
Lewica	68	14	18	235
Centrum	61	21	19	391
Prawica	73	13	14	265
Trudno powiedzieć	44	23	33	365

Tabela 2. Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?

	KPEiR	LPR	PLD	PO RP	PSL	PiS	RS	Samobrona
Ogółem	4	8	0	13	10	16	1	14
Płeć								
Mężczyźni	4	6	0	14	11	15	1	16
Kobiety	4	10	0	11	9	18	0	13
Wiek								
18-24 lat	3	10	0	20	7	18	0	12
25-34	0	5	0	21	11	14	1	8
35-44	0	10	0	9	11	24	1	15
45-54	4	5	1	11	10	14	0	24
55-64	8	11	0	13	12	12	0	10
65 lat i więcej	7	7	1	8	8	17	1	10
Miejsce zamieszkania								
Wieś	4	13	1	3	22	15	0	21
Miasto do 20 tys.	2	3	0	17	9	10	1	5
20-100 tys.	4	4	1	18	2	16	1	18
101-500 tys.	6	6	0	18	1	18	0	10
501 tys.i więcej mieszk.	1	10	0	18	9	23	0	5
Wykształcenie								
Podstawowe	5	13	1	6	9	9	1	26
Zasadnicze zawodowe	3	5	0	12	18	15	0	21
Średnie	5	7	0	13	7	24	1	6
Wyższe	0	6	0	29	3	13	0	1
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	0	1	0	29	3	17	0	2
Prac.umysł.niż.szczebla	2	2	0	18	2	17	1	8
Pracownicy fiz.- umysł	2	14	0	9	18	35	0	4
Robotnicy wykwalifikowani	0	5	0	15	18	14	2	16
Robotnicy niewykwalifik.	0	16	0	0	6	0	0	52
Rolnicy	0	11	3	0	32	0	0	36
Pracujący na własny rach.	10	16	0	15	7	35	0	15
Bierni zawodowo								
Renciści	11	7	0	10	15	6	0	21
Emeryci	10	10	1	10	6	16	1	8
Uczniowie i studenci	0	8	0	33	5	26	0	8
Bezrobotni	0	10	0	6	9	14	0	20
Gospodynie domowe i inni	0	5	0	3	6	18	0	25
Pracuje w:								
inst. państw., publicznej	1	5	0	22	8	16	2	8
spółce właścicieli								
prywatnych i państwa	5	3	0	9	13	20	0	18
sekt. pryw. poza rolnict.	1	11	0	17	9	23	0	9
prywatnym gosp. rolnym	0	15	3	0	33	0	0	36
Dochody na jedną osobę								
Do 299 zł	3	13	0	1	23	15	1	22
300-399	7	13	0	15	2	7	0	31
400-599	1	10	0	15	19	14	2	13
600-800	6	5	0	15	11	20	0	16
Powyżej 800 zł	2	2	1	20	1	23	0	7
Ocena własnych war. mater.								
Złe	6	9	0	9	13	13	1	21
Średnie	3	10	1	11	11	14	1	14
Dobre	2	3	0	20	6	24	0	7
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	4	16	0	16	3	20	0	8
Raz w tygodniu	4	9	0	16	11	16	1	12
1-2 razy w miesiącu	4	2	2	12	8	10	1	23
Kilka razy w roku	2	9	0	3	12	24	0	14
W ogóle nie uczestniczy	2	1	0	14	2	7	0	20
Poglądy polityczne								
Lewica	5	2	0	4	10	6	0	13
Centrum	3	5	0	17	14	10	0	15
Prawica	2	13	0	21	4	33	1	12
Trudno powiedzieć	8	13	1	2	14	13	1	21

(continued)

Tabela 2 (cd.). Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?

	(%)						Liczba osób
	SLD	UPR	UP	UW	ZChN	Inna	
Ogółem	21	1	5	4	1	2	527
Płeć							
Mężczyźni	22	1	4	4	0	1	283
Kobiety	20	1	6	4	1	2	244
Wiek							
18-24 lat	22	0	9	0	0	0	55
25-34	18	6	11	3	2	2	79
35-44	18	0	1	6	0	4	103
45-54	18	1	3	8	1	1	126
55-64	26	0	4	3	1	0	79
65 lat i więcej	29	0	6	1	1	2	85
Miejsce zamieszkania							
Wieś	14	0	5	2	0	1	175
Miasto do 20 tys.	42	2	6	3	1	0	58
20-100 tys.	20	1	6	7	0	1	119
101-500 tys.	29	2	2	3	1	2	103
501 tys. i więcej mieszk.	12	2	7	7	2	4	72
Wykształcenie							
Podstawowe	22	0	6	0	1	2	141
Zasadnicze zawodowe	18	0	3	1	1	2	134
Średnie	24	1	6	5	0	0	185
Wyższe	20	4	5	15	2	3	68
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	19	7	5	14	0	2	53
Prac. umysł. niż. szczebla	33	1	4	12	0	0	44
Pracownicy fiz.- umysł.	13	0	1	2	0	2	43
Robotnicy wykwalifikowani	20	0	2	4	0	5	53
Robotnicy niewykwalifik.	16	0	6	0	0	0	17
Rolnicy	8	0	6	3	0	0	32
Pracujący na własny rach.	2	0	0	0	0	0	17
Bierni zawodowo							
Renciści	21	0	2	1	4	2	49
Emeryci	28	0	6	2	1	1	116
Uczniowie i studenci	9	0	10	0	0	0	29
Bezrobotni	27	0	13	0	1	0	46
Gospodynie domowe i inni	25	3	6	6	0	3	29
Pracuje w:							
inst. państw., publicznej	22	1	6	9	0	0	74
spółce właścicieli							
prywatnych i państwa	17	0	1	14	0	0	49
sekt. pryw. poza rolnict.	18	3	1	3	0	4	104
prywatnym gosp. rolnym	7	0	6	0	0	0	33
Dochody na jedną osobę							
Do 299 zł	9	0	11	0	0	2	60
300-399	22	0	1	0	3	0	47
400-599	23	0	4	5	0	5	83
600-800	20	1	2	4	0	1	96
Powyżej 800 zł	25	2	7	7	2	1	104
Ocena własnych war. mater.							
Źle	15	0	4	5	1	2	173
Średnie	25	0	6	3	0	2	211
Dobre	24	3	4	5	1	1	143
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	13	5	8	3	5	0	27
Raz w tygodniu	19	1	4	4	1	1	286
1-2 razy w miesiącu	24	0	5	7	0	1	62
Kilka razy w roku	22	0	7	3	0	2	106
W ogóle nie uczestniczy	37	2	9	3	0	3	46
Poglądy polityczne							
Lewica	48	1	8	3	0	0	134
Centrum	22	1	5	4	1	3	157
Prawica	1	2	3	6	1	1	161
Trudno powiedzieć	14	0	5	3	3	2	75